

„V bohatství i chudobě aneb Osobnosti k nezaplacení“
Ústřední kolo 41. ročníku Dějepisné olympiády – 2011/12

Jan Kašpar

Nejslavnější český aviatik

Zdeněk Cach
ZŠ Polabiny 1, Pardubice

OBSAH

Důvody výběru	3
Začátky českého letce	3
První pokusy vznést se do oblak.....	3
Nejslavnější let.....	3
Zbytek života	3
Zajímavosti.....	4
Přínos pro společnost.....	4
Přínos pro mne	4
Návrh mince.....	4
Mince s tematikou Jana Kašpara a jeho přeletu	4
Seznam zdrojů informací.....	5

DŮVODY VÝBĚRU

Důvody, proč si vybírám osobnost ing. Jana Kašpara, 1. českého letce, jsou tři:

- pocházel z Pardubic (jako i já),
- minulý rok uplynulo 100 let od 1. uskutečněného dálkového přeletu Pardubice – Praha,
- o dějiny letectví se zajímám už delší dobu.

ZAČÁTKY ČESKÉHO LETCE

Jan Kašpar se narodil v bohaté pardubické rodině, která mimo jiné vlastnila hotel Veselka. Po ukončení reálné školy, r. 1907 dokončil studium na C. k. české vysoké škole technické v oboru strojní inženýrství. Absolutní zlom v jeho kariéře nastává ve chvíli, když se dozví, že Louis Blériot přeletěl svým letadlem průliv La Manche. I on se začíná zajímat o letectví, jež ho naprosto uchvátí. Kupuje si hangár a začíná stavět svůj vlastní letoun. Poněvadž se mu stavba letounu stále nedaří, rozhodne se ke koupi letadla Blériot.

PRVNÍ POKUSY VZNĚST SE DO OBLAK

Za počátek české aviatiky je považován 16. duben 1910, kdy Kašpar provedl první dvoukilometrový let. 14. srpna 1910 se konal v Praze první Kašparův veřejný vzlet, kterého se účastnilo skoro 100 000 diváků. Na základě svých poznatků a zkušeností Kašpar zvětšil rozpětí křídel letounu a zároveň jej vybavil silnějším motorem. Ovšem nejslavnější počín teprve přijde.

NEJSLAVNĚJŠÍ LET

Dne 13. května 1911 se totiž ing. Kašpar chystá uskutečnit dálkový přelet na trase Pardubice – Praha, Velká Chuchle. Jedná se o průkopnický skutek v historii českého létání. Jan Kašpar má před sebou velmi těžký úkol, musí překonat vzdálenost 121 km! Let, po kterém se stane nejznámějším český aviatikem, začíná v 6:13 z pardubického vojenského cvičiště. Po celé trase čekají novináři, jestli nad nimi Kašparův jednoplošník nepřeletí. Přesné místo přistání je veřejnosti utajeno, aby se tím nezkomplikovalo přistání. Již v 7:45 Jan Kašpar přistává na dostihovém závodišti v Praze ve Velké Chuchli. Srdečně odpovídá na otázky kladené novináři, poté následuje slavnostní přípitek. Kašpar se převlékne do společenského obleku a odjede na svatbu svého přítele ing. Langa. Jednoplošník Blériot XI Kašpar věnoval Technickému muzeu království českého.

ZBYTEK ŽIVOTA

Když začala 1. světová válka, byl Kašpar odveden k 98. pluku ve Vysokém Mýtě. O dva roky později byl povýšen na poručíka. Po skončení 1. světové války chvíli pracuje jako úředník Ministerstva veřejných prací, poté začne podnikat se dřevem. Podnikání ho ale dostane do finančních potíží, když k tomu přibudou i zdravotní obtíže, spáchá Jan Kašpar sebevraždu. Stalo se tak 2. března roku 1927.

ZAJÍMAVOSTI

Jan Kašpar každé ráno brzy vstával, aby mohl trénovat létání. V té době musel létat na poli, kde se normálně pásli dobytek, a proto musel létat dříve, než byl dobytek vyhnán na pastvu. Kašpar se zpočátku bál zatáčení. Až jednoho dne, když vstal později a chtěl přistát, se najednou objevilo stádo krav. Kašpar nevěděl, co má dělat, a tak zatáhl za řídicí páku. Tím naklonil letadlo a otočil se. Sám Jan Kašpar tuto událost popsal slovy: „*Teprve od toho dne jsem vlastně uměl létat.*“

PŘÍNOS PRO SPOLEČNOST

Jan Kašpar dokázal odpůrcům letectví i lidem omezenými pochybnosti a nedůvěřivostí, že přišla nová doba dopravních prostředků. Jeho průkopnické skutky odstartovaly v Československu po první světové válce obrovský rozvoj leteckého průmyslu. Přes počáteční drobné krůčky začaly vznikat věhlasné továrny jako například Avia, Aero, Letov, Praga a další.

PŘÍNOS PRO MNE

Dějiny aviatiky mne zajímají už delší dobu. Při výběru tématu práce byla proto osobnost Jana Kašpara mým jasným favoritem. Na druhou stranu jsem se při shromažďování materiálů k této práci dozvěděl o našem slavném letci a pardubickém rodákovi další zajímavosti. Například několik autorů uvádí, že důvodem 1. dálkového letu bylo pozvání na svatbu přítele. Kašpar se totiž zavázal, že na tuto svatbu přiletí letadlem.

NÁVRH MINCE

V příloze práce uvádím návrh stříbrné pamětní mince k 101. výročí uskutečnění 1. dálkového letu Pardubice – Praha. Na aversu mince jsem vyobrazil podobiznu ing. Jana Kašpara a doplnil ji opisem „Česká republika 2012“ a nápisem v mincovním poli „Jan Kašpar“. Na revers jsem pak umístil obrázek letadla Blériot XI., na kterém se přelet uskutečnil. Siluety Zelené brány v Pardubicích a Pražského hradu symbolizují start a cíl trasy. Vše jsem doplnil opisem „101. výročí dálkového letu Pardubice – Praha“. Snažil jsem se, aby byl můj návrh mince originální.

MINCE S TÉMATIKOU JANA KAŠPARA A JEHO PŘELETU

Nakonec uvádím přehled mincí a známek, které byly v minulosti k přeletu Jana Kašpara vydány:

- zlatá pamětní medaile k 100. výročí přeletu J. Kašpara (autor M. Schovanec),
- pamětní stříbrná mince v hodnotě 200 Kč k 100. výročí přeletu (ČNB, autor J. Šafařík),
- poštovní známka v nominální hodnotě 21 Kč také k 100. výročí přeletu (autor P. Sivko),
- Jan Kašpar je i na turistické známce z roku 2010.

SEZNAM ZDROJŮ INFORMACÍ

FLEYBERK, J. *Jan Kašpar*. In: M. CODR (Ed.) *Přemožitelé času 17*. Praha: Mezinárodní organizace novinářů, Interpress Magazin, s. 71-75.

KUČERA, M. *Podnikl Jan Kašpar svůj legendární let jen kvůli svatbě?* AKTA History revue. RF HOBBY, 2012, č. 2, s. 92. ISSN 1804-5421.

ŘEHÁČEK, J. *Sto let české aviatiky dle dobového tisku*. Vlastivědné listy pardubického kraje 1/2010. Sdružení přátel pardubického kraje, 2010, roč. 7, č. 1, s. 13 – 15. ISSN 1214-9721.

VALENTA, J. *Ing. Jan Kašpar: první český aviatik*. [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: <http://sik.vse.cz/ss/kaspar.pdf>

Jan Kašpar. [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/heslar/jan-kaspar>

100 let aviatiky v Čechách. 100 let aviatiky [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: <http://100letaviatiky.cz/cs/historie/ing-j-kaspar/>

PŘÍLOHA: VLASTNÍ NÁVRH MINCE

